

	Str.
5. PROCESY PŘI TUHNUTÍ ODLITKŮ	3
5.1. Kinetika tuhnutí	5
5.1.1. Analytické řešení kinetiky tuhnutí	7
5.1.2. Experimentální řešení kinetiky tuhnutí	10
5.1.2.1. Stanovení konstanty tuhnutí	11
5.1.2.2. Tuhnutí neohraňované desky	12
5.1.2.3. Tuhnutí neukončeného válce	14
5.1.2.4. Tuhnutí koule	14
5.1.2.5. Rozdíly v tuhnutí základních geometrických útvarů	15
5.1.2.6. Tuhnutí dutých těles	16
5.1.2.7. Tuhnutí odlitků reálných tvarů	18
5.2. Smařování slitin	22
5.2.1. Smařování kovů a slitin v tekutém stavu	23
5.2.2. Objemové změny během krystalizace	24
5.2.3. Smařování slitin v tuhém stavu	25
5.3. Stahování odlitků	26
5.3.1. Matematické vyjádření vzniku osové pórovitosti	27
5.3.2. Matematické vyjádření vzniku vnější soustředěné staženiny	28
5.3.3. Vliv technologických podmínek a složení slitiny na charakter staženin	30
5.4. Nálitkování odlitků	32
5.4.1. Klasifikace nálitků	32
5.4.2. Rozsah působnosti nálitku	33
5.4.3. Spojení nálitku s odlitkem	37
5.4.4. Výběr optimálního tvaru nálitku	37
5.4.5. Atmosférické a přetlakové nálitky	43
5.4.6. Metody výpočtu nálitků pro odlitky z oceli	45
5.4.6.1. Metoda Włodawerowa	45
5.4.6.2. Metoda Heuversova	46
5.4.6.3. Metoda Příbylova	50
5.4.6.4. Metoda Caineho	52
5.4.6.5. Metoda NRL	53
5.4.6.6. Metoda Jeancolase	55
5.4.6.7. Metoda Włodawerowa na zamezení vzniku osové pórovitosti	56
5.4.7. Kontrola účinnosti nálitků	57
5.4.8. Stahování a nálitkování odlitků ze šedé litiny	59
5.4.9. Schopnost dosazování šedé litiny	61
5.4.10. Włodawerowa metoda nálitkování odlitků ze šedé litiny	61
5.4.11. Nálitkování odlitků z tvárné litiny	63
5.4.12. Nálitkování odlitků ze slitin mědi	65
5.4.13. Nálitkování odlitků ze slitin hliníku	65
5.4.14. Nálitky s exotermickými obklady	67
5.4.15. Nálitky s izolačními obklady	69
5.4.16. Odstraňování nálitků	70
5.5. Chlazení tepelných uzlů	71
5.5.1. Vnější kovová chladítka	71
5.5.1.1. Výpočet chladítek	74

5.5.1.2.	Jiné ochlazovací hmoty	76
5.5.2.	Chladicí a smršťovací žebra	77
5.5.3.	Vnitřní kovová chladítka	77
6.	CHLADNUTÍ ODLITKŮ	79
6.1.	Deformace odlitků	79
6.2.	Trhliny v odlitcích	83
6.3.	Vnitřní pnutí v odlitcích	86
6.3.1.	Vnitřní pnutí smršťovací	88
6.3.2.	Vnitřní pnutí fázová	89
6.3.3.	Vnitřní pnutí tepelná (teplotní)	89
6.3.4.	Snižování zbytkových pnutí v odlitcích	92
	LITERATURA	95